

Dawid Kaszuba

Badacz niezależny

ORCID: 0000-0001-7868-4818

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej „Kultury muzyki popularnej I: Tożsamości”, 28–29.09.2023 roku, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

W dniach 28–29 września 2023 roku w murach Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (od 1.10.2023 – Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Kultury muzyki popularnej I: Tożsamości”. Konferencję zorganizowali dr Jakub Kosek z Katedry Mediów i Badań Kulturowych Instytutu Filologii Polskiej oraz mgr Dawida Kaszuba, absolwent Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Była to pierwsza edycja wydarzenia, które zgodnie z zamysłem organizatorów ma pozwolić na zebranie licznych, ale często operujących oddzielnie polskich ośrodków badawczych zajmujących się muzyką popularną, i stworzenie cyklicznego forum dla transdyscyplinarnego namysłu nad kulturowym ujęciem muzyki popularnej. W dalszej perspektywie czasowej, jak wskazywali w zaproszeniu organizatorzy, konferencja ma służyć „integracji różnych środowisk zarówno uniwersyteckich, jak i pozaakademickich, wymianie doświadczeń pomiędzy osobami zajmującymi się rozlicznymi polami krajowego muzykoznawstwa, a także wskazywaniu i charakteryzowaniu nowych przestrzeni, zagadnień, ujęć teoretycznych i metodologicznych”.

Pierwsza edycja konferencji została poświęcona tematowi tożsamości jako kategorii odwołującej się do rozmaitych socjokulturowych fenomenów, jak m.in. rasa, klasa, płeć, narodowość, etniczność, wiek, wartości moralne czy wierzenia religijne, które w muzyce popularnej negocjowane są przy użyciu różnorodnych środków wyrazu. Namysł nad tak złożoną kategorią możliwy był dzięki transdyscyplinarnemu wymiarowi konferencji, podczas której zaprezentowano referaty z dziedziny muzykologii, kulturoznawstwa, socjologii, filozofii, literaturoznawstwa i medioznawstwa, by wymienić tylko część z nich. Oprócz uczelni krakowskich (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Uniwersytet Jagielloński, Akademia Muzyczna, Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Wyższa Szkoła Europejska), badaczki i badacze reprezentowali ośrodki takie jak SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet

Bielsko-Bialski, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu czy Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Po uroczystym powitaniu zgromadzonych gości przez organizatorów oraz po otwarciu obrad przez kierowniczkę Katedry Mediów i Badań Kulturowych Instytutu Filologii Polskiej prof. dr hab. Agnieszkę Ogonowską oraz wicedyrektorę IFP UP prof. Magdaleny Stoch konferencję zainaugurowało wystąpienie prof. dr. hab. Dariusza Rotta z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Profesor Rott podjął refleksję nad współpracą Tadeusza Sławka i Bogdana Mizerskiego i ich muzycznym eksperymentem z pogranicza nauki i sztuki, stanowiącym egzemplifikację filozoficzno-duchowej podróży ulokowanej na Śląsku. Doktor Andrzej Mądro z Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie przeprowadził genologiczną analizę rozmaitych form i odmian muzyki progresywnej, wykazując płynny i transgatunkowy charakter zmieniających się w czasie tożsamości progresywnych. Doktor Dariusz Baran, reprezentujący Krakowską Akademię im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, w swoim wystąpieniu opartym na wybranych case study skupił się na fanowskim postrzeganiu tożsamości muzyków i rozmaitych formach identyfikacji, które zachodzą pomiędzy artystą a wykreowaną przez niego zmienną personą muzyczną.

Panel drugi poświęcony był społecznym i (kontr)kulturowym formom celebrowania tożsamości w muzyce. Profesor Magdalena Stoch przy użyciu strategii *genderfuck* umiejscowiła twórczość muzyczną krakowskiej drag queen Mony Lizak tak w szerszym historycznie, jak i w specyficznym polskim kontekście queerowego oporu. Magister Marcin Oleś z UAM na bazie szeregu filozoficznych odwołań starał się odpowiedzieć na pytanie o potencjał kulturowej trwałości dzieła muzycznego, wskazując na zmieniające się z czasem miejsce muzyki w praktykach społecznych oraz na wagę takich kategorii jak pamięć czy rejestracja. Magister Anna Svetlova z UJ przez pryzmat świątecznych i sylwestrowych występów telewizyjnych patrzyła na to, w jaki sposób kultura rosyjska wykorzystuje muzykę do formowania i osvajania narodowej wspólnoty wyobrażonej. Pani Marcelina Kuc, również reprezentująca UJ, przeprowadziła z kolei analizę kontrowersyjnego projektu t.A.T.u., wskazując z jednej strony na jego queerbaitingowy i redukcjonistyczny charakter, z drugiej – na fenomen niezwyklej popularności i potencjał emancypacyjny.

W panelu trzecim dominowały refleksje nad relacją między artystą a jego tożsamością i procesem performowania tożsamości. Profesor Andrzej Juszczyk przanalizował utwór i teledysk Billy'ego Idola *Eyes Without A Face*, dowodząc, że twarz artysty staje się często polem gry pomiędzy kolejnymi warstwami tożsamości, maską, która jednocześnie odkrywa i zakrywa wykreowaną tożsamość. Doktor Mateusz Żyła wskazywał na nieoczywiste powiązania między Czesławem Niemenem i Romanem Kostrzewskim jako artystami, którzy niezależnie od siebie, lecz na podobne sposoby budowali tożsamości tyleż autotematyczne, co enigmatyczne. Podobny problem podjął Patryk Kominiek, skupiając się na postaci Petera Gabriela jako artysty schowanego za metaforycznymi, ale również materialnymi maskami, służącymi kalejdoskopowej produkcji zakorzenionych w muzycznym przekazie tożsamości.

Czwarty panel otworzył dr Jakub Kosek z wystąpieniem poświęconym obszarom, perspektywom i wyzwaniom krajowego muzykoznawstwa, które funkcjonując wciąż raczej jako subdyscyplina niż pełnoprawna dyscyplina, musi się mierzyć z szeregiem

teoretycznych i systemowych problemów. Doktor Tomasz Florczyk z Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie poddał refleksji autobiograficzne i muzyczne konteksty twórczości Sinead O'Connor jako artystki o złożonym stosunku do macierzyństwa i kobiecości. Jako ostatni zabrał głos mgr Tomasz P. Bocheński, reprezentujący Uniwersytet SWPS, i przeprowadził porównawczą analizę afirmujących cielesność wizerunków Taylor Momsen i Victorii d'Angelis tworzonych w mediach społecznościowych. Towarzysząca panelowi gorąca dyskusja na temat możliwych działań na rzecz dalszego rozwoju polskich studiów nad muzyką popularną zakończyła pierwszy dzień obrad.

Dzień drugi rozpoczął się panelem eksplorującym relacje pomiędzy muzyką popularną a literaturą. Profesor dr hab. Adam Regiewicz z UJD, który zabrał głos jako pierwszy, zaprezentował analizę projektu „Śpiewane Dwudziestolecie”, poświęconego muzycznym adaptacjom poezji dwudziestolecia międzywojennego, wskazując na jego ważny wymiar edukacyjny. Następnie pulpit przejął dr Fryderyk Jerzy Wojciechowski, który przy użyciu muzykologicznych narzędzi porównywał muzyczne wykonania *Mironczarni* skomponowane przez Mateusza Pospieszalskiego i Jakuba Neske, rekonstruując sposób, w jaki muzycy oddają głos różnym językom obecnym w twórczości Białoszewskiego.

Relacja pomiędzy tożsamością a geografią muzyczną stanowiła temat wystąpienia w szóstym panelu konferencji. W pierwszej kolejności dr Karolina Karbownik, reprezentująca Sony Music Entertainment, zaprezentowała efekty przeprowadzonych wspólnie z Patrycją Karbownik badań nad k-popem jako muzycznym zjawiskiem, które w eklektyczny sposób konsumuje i przetwarza wpływy zarówno zachodniej popkultury, jak i kultury koreańskiej. Doktor Maciej Smółka z UJ zajął się natomiast problemem tożsamości muzycznej w ujęciu lokalnym na bazie kategorii brzmienia miasta, a ściśle – na bazie autorskiej analizy „Minneapolis sound”.

Panel siódmy był zarazem panelem ostatnim. Paweł Regiewicz z Uniwersytetu Śląskiego, wychodząc od koncepcji Simona Fritha, przedstawił twórczość zespołów progresywnych jako silnie postmodernistyczny amalgamat transmedialnych inspiracji, odwołań i zapożyczeń. Finalny referat, który wygłosił przedstawiciel UMK lic. Dominik Wojtuń, obejmował zagadnienia takie jak integralność, wykonanie sceniczne i ruch w piosenkach musicalowych jako utworach słowno-scenicznych. Prelegent rozważał, czy i w jakiej formie utwory te mogą funkcjonować jako autonomiczne teksty kultury. Po zakończeniu dyskusji organizatorzy podziękowali wszystkim uczestniczkom i uczestnikom za przybycie i wygłoszone referaty oraz za zaangażowanie w dyskusję. Wyrzili przy tym nadzieję, że planowane już kolejne odsłony konferencji będą się cieszyły nie mniejszym zainteresowaniem.

Pierwsza edycja konferencji „Kultury muzyki popularnej” stanowi kolejny dowód na dynamiczny rozwój studiów nad muzyką popularną w Polsce i na ich transdyscyplinarny charakter. Zebranie badaczek i badaczy reprezentujących nie tylko różne ośrodki, ale także dyscypliny naukowe, pozwoliło na zaprezentowanie rozmaitych perspektyw, które z pewnością będą umacniane i rozwijane przy okazji kolejnych wydarzeń i spotkań muzykologicznego grona. Duże zainteresowanie konferencją oraz obecność uznanych przedstawicieli i przedstawicieli tego środowiska potwierdza zarówno potrzebę bardziej systematycznej i skonsolidowanej współpracy, jak i wolę, by taką współpracę w formie grupy badawczej budować. Organizatorzy planują już kolejną edycję konferencji, której tytułowym hasłem będą ciała.

